

SLÅR ETT SLAG FÖR SVENSKA SPRÅKET

Babyshops och kebab-corners. Töreboda Drugstore. Serviceminded art directors. Relaxade fighters med free-styles och trendiga businesswomen i stretchade skipants.

Känner ni igen er?

Bernt Olsson i Malmköping gick länge och kände sig ilsken över språkutvecklingen, svengelskan som breder ut sig och utarmar vårt eget modersmål.

I mars i år tog han initiativet till en förening som på mindre än ett halvår dragit till sig över 200 medlemmar utan att egentligen anstränga sig.

Nya Tungomålgillet var namnet.

– Vi vill helt enkelt väcka intresse för språket och dess betydelse. Men vi är inget klagogille utan vill samtidigt slå ett slag för glädjen i språket, säger Bernt Olsson, som är lärare på Komvux i Flen till vardags.

– Vanligt folk kan mycket väl bilda en motvikt till den språkutveckling som affärsmännen och reklamakarna vill ge oss. Vi ska vara med och påverka, säger han.

Nya Tungomålgillet har sitt säte i Sörmland, men är riksomfattande.

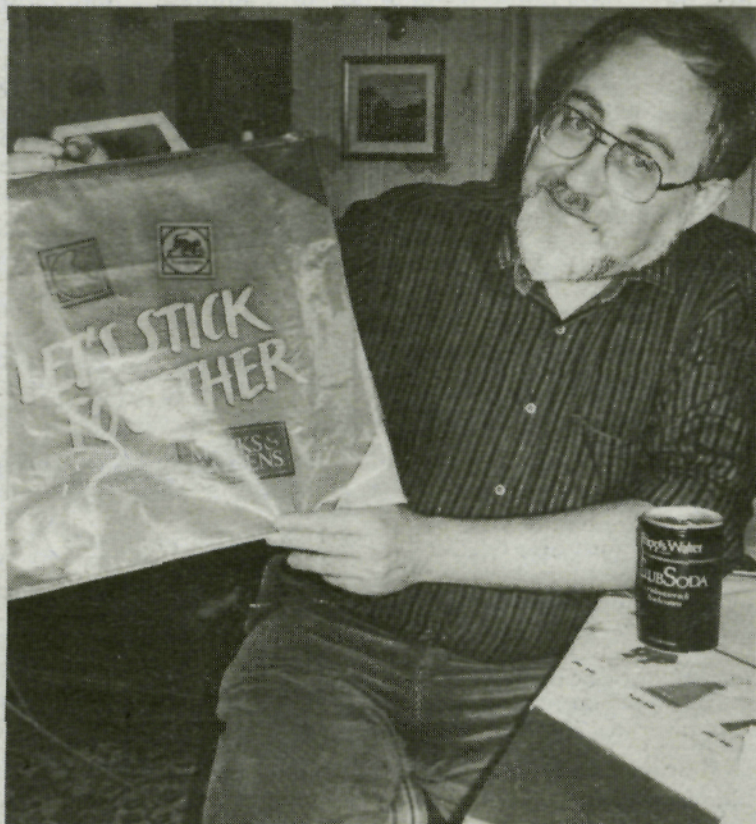
– Vi har ännu inte bestämt under vilka former föreningen ska verka. Men vi förstår redan att intresset är mycket stort och att föreningen kommer att svälla ut.

□ Hänga med

Bernt Olsson märker både på sig själv och andra att det blir svårare att följa med i artiklar och resonemang när det används alltför många främmande ord.

– Risken för en social skiktning är stor, tycker han. Alla är ju inte så slängda på engelska och har därför svårt att hänga med i sammanhang där man hela tiden tar till utländska ord och uttryck.

– Vårt eget språk blir samtidigt fattigare.

Bernt Olsson tog initiativet till Nya Tungomålgillet, som håller sitt första årsmöte efter nyår och då ska bestämma arbetsformer. Redan nu, utan medlemsvärning eller annan reklam, har föreningen dragit till sig drygt 220 medlemmar.

– Dessutom, tillägger han, är det ju inte bara fråga om främmande ord, utan hela uttryck som vi använder utan att egentligen veta vad de betyder.

– Vi tar till de främmande orden för att imponera och få saker och ting att verka lite bättre än vad de egentligen är.

Det här får flera konsekvenser.

– Det är exempelvis lättare att prata i abstrakta termer när man använder främmande ord. Det går alldeles utmärkt att prata på och bli tagen på fullständigt allvar fast man egentligen inte sagt någonting.

– Flummigheten befrämjas. Man kan dölja verkligheten bakom en massa bludder.

På Island värnar man om modersmålet på ett helt annat sätt.

– Jag är säker på att man inte kan prata skit där utan att avslöja sig, konstaterar Bernt Olsson. Island är något av ett före-

döme för oss i det här avseendet. Vi skulle vilja ha samma debatt om språket här som där.

Att bevara svenska språket någorlunda svenskt och begripligt är ett demokratiskt krav, anser Nya Tungomålgillet.

– Vi vill absolut inte bli förväxlade med vissa politiska rörelser som stöder rasism och främlingshat. Det är vi så rädda för att vi till och med är lite försiktiga när vi tar in nya medlemmar.

– Tvärtom värnar vi om alla modersmål, inte bara vårt eget utan även de som är i minoritet här i landet.

Bernt Olsson tror att språket påverkar oss mycket mer och på ett djupare sätt än man kanske tror.

– När man hela tiden gör omskrivningar av verkligheten skapar man en idealbild i samhället som inte värderar rättframhet och ärlighet utan mer den lis-

mande förställningen och inställsamheten.

□ Livsinställning

Varför säger vi inte kroppskräm i stället för bodylotion och barnstövlar i stället för babyboots. Varför stavar vi kräm som creme och kvarts som quartz?

– Det är inte bara konsumtionsbefrämjande utan står för en hel livsinställning.

Det fulaste ord Bernt Olsson vet är ordet service.

– Det säger absolut ingenting. Servicehus kan ju lika bra vara en bilverkstad som ett ålderdomshem. Kommunal service säger ingenting om vad det handlar om för service.

Bernt Olsson noterar med fasa att svengelskan inte bara fått sitt fäste i populärmusiken, reklamvärlden och affärslivet.

– Den börjar nu också tränga in i vår miljö.

Det finns kebab-corners och

babyshops, hamburger-inns och coffee-bars.

– Särskilt i småstäder ger detta ett direkt löjväckande intryck, det passar varken in i miljö eller ihop med ortnamnet, tycker han.

Men Nya Tungomålgillet är ingen förening som vill införa några tvång för att ändra språkutvecklingen.

– Vi vill bara göra folk lite mer medvetna om orden. Genom att debattera och samla in exempel på hur de främmande orden trängt in i vårt samhälle. Det är viktigt att det sker med humor, anser Bernt Olsson.

Nya Tungomålgillet har en aktiv programverksamhet och samlas då och då till berättarkvällar då man verkligen tränar sig i att använda språket på rätt sätt; till att kommunicera, fantisera, fascinera och fabulera.

Åsa Hellström